

Södertörns högskola | Institutionen för kommunikation, medier och it

Kandidatuppsats 15 hp | Journalistik | Höstterminen 2014

Vägen in i en redaktion för specialmaterial

– En kvantitativ enkätundersökning samt kvalitativa intervjuer med yrkesverksamma journalister på specialinriktade tidningar.

Av: Lesly Valencia

Handledare: Kristina Lundgren

Sammanfattning

Syftet med denna uppsats har varit att undersöka betydelsen av redaktionella medarbetares journalistutbildning jämfört med specialkunskaper och tidigare arbetslivserfarenheter vid rekryteringen av journalister till specialtidningar. De 7 tidskrifterna som har valts ut är, *MåBra*, *Allt om vetenskap*, *Naturvetare magasinet*, *Min Hälsa*, *Sveriges Natur*, *Modern Psykologi* och *Dagens Medicin*. Inriktning är naturvetenskap, medicin eller hälsa.

Uppsatsen är en kombinerad kvantitativ och kvalitativ studie. En enkätundersökning av yrkesverksamma journalister har utförts. Utifrån enkätundersökningen har tre personer valts ut till att delta i var sin mer djupgående intervju. Sista delen består av telefonintervjuer med chefredaktörerna.

Enkätundersökningen visade att 45 % är fast anställda och 40 % är frilansare. Övriga 15 % hade en lösare form av anställning. 67 % av alla fast anställda är män och 71 % av alla frilansare är kvinnor. Bland åldersfördelningen och antal yrkesverksamma år kan vi se att de flesta frilansare är mellan 26 och 35 år (50 %) och har mindre erfarenhet jämfört med de fast anställda journalisterna som alla var över 36 år och hade i genomsnitt varit verksamma i 22,5 år i journalistbranschen. På frågan om hur de fått sitt nuvarande jobb så har 32 % svarat, genom frilansuppdrag och 27 % har svarat att de sökt genom en arbetsannons och blivit kallad på arbetsintervju, 14 % genom en praktikplats och 9 % tack vare en kontakt. 80 % hade en journalistutbildning och 20 % hade en journalistutbildning samt en utbildning inom det område som denne skriver om.

Intervjuerna med chefredaktörerna visade att en kombinerad utbildning av detta slag är eftertraktat. Förutom journalistik så är kunskaper i ämnet biologi högst eftertraktat (4 av 6 personer nämnde det). Resterande ämnen som nämndes av chefredaktörerna är fysik, miljö, klimat, samhällsvetenskap, historia, psykologi, farmaci, medicin eller statsvetenskap. Detta tyder på att specialinriktade reportrar inom olika områden är eftertraktat. De tre intervjuade reportrarna har olika bakgrund. Den ena var en kvinnlig frilansjournalist, den andre var en fast anställd man med flera års yrkeserfarenhet. Båda dessa fall stämmer överens med hur ”den typiske specialinriktade reportern” är, utifrån min enkätundersökning och tidigare forskning. Den tredje personen saknade journalistutbildning men var utbildad inom ämnet som tidskriften han jobbade för belyser.

Resultatet går i linje med tidigare journalistikforskning och teorier om hur arbetsmarknaden har förändrats. Att journalistbranschen är tuff och att det är vanligt att vara frilansare. Det finns inte särskilt mycket forskning på specialinriktade journalister inom det område denna uppsatts belyser och därför kan jag anse att denna studie tillför något nytt och viktigt på det journalistiska forskningsfältet.

Nyckelord: anställningsform, arbetsmarknad, journalistik, journalistutbildning, specialiserade journalister, professionalisering.

Tack

Tack alla redaktioner som ingått i min undersökning, *MåBra, Allt om vetenskap, Sveriges Natur, Min hälsa, Dagens medicin, Magasinet Naturvetare och Modern Psykologi.*

Tack till alla som varit med och svarat på min enkätundersökning.

Tack till reportrarna som ställt upp på en längre intervju,

Elin Gunnarsson, Carl-Magnus Hake och Niklas Laninge.

Tack till alla chefredaktörer för att ni delade med er av era tankar om rekryteringen

av nya journalister. Lars-Erik Liljeback. Jonas Mattsson,

Carl-Axel Fall, Anna Falk, Christina Kennedy, Lasse Zernell.

Ett stort tack till min handledare som har gjort denna uppsats möjlig, Kristina Lundgren

docent i journalistik och lektor på Södertörns högskola.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
1. Bakgrund.....	6
1.2 Journalister med specialinriktning	7
2. Syfte och frågeställningar	8
3. Tidigare forskning	8
4. Teoretisk Ram.....	10
4.1 Från fabriksarbetare till den nya informationsåldern	11
4.2 Arbetsmarknadens utveckling.....	11
4.3 Den journalistiska arbetsmarknaden	12
4.4 Specialinriktade journalisters arbetsmarknad	13
5. Metod	13
5.1 Enkätundersökning.....	14
5.2 Intervjuer.....	14
5.3 Urval	15
5.4 Analys av materialet	15
5.4.1 Kartläggningsmetoden	16
5.5. Reliabilitet och validitet.....	17
6. Resultat och analys.....	18
6.1 Enkätundersökning.....	18
6.2 Personintervjuer med journalisterna	24
6.3 Personintervju med chefredaktörerna.....	27
7. Slutsatser och diskussion.....	30
8. Förslag till vidare forskning	33
9. Litteraturförteckning.....	34
9.1 Elektroniskt material	35
9.2 Intervjuer.....	35
10. Bilagor.....	36
Bilaga 1. Brev	36
Bilaga 2. Enkät	38
Bilaga 3. Intervjufrågor till journalister	41
Bilaga 4. Exempel på kodblankett	42
Bilaga 5. Brev till chefredaktörer.....	43

Inledning

När jag påbörjade min journalistutbildning fick jag höra att det är en tuff bransch. Att det finns fler utexaminerade journalister än vad det finns arbete att få. På arbetsförmedlingens hemsida står det att det är en ”mycket hård konkurrens om jobben” som journalist.

Eftersom att jag tidigare har studerat idrottsvetenskap vid Örebro universitet så tänkte jag att min kombinerade utbildning skulle ge mig bättre förutsättningar för att få ett jobb i framtiden. Att skaffa mig en specialinriktning som journalist kändes som en bra idé. Men är det verkligen så? Där stod jag och funderade, vågar man sig in i journalistbranschen? Vad kommer att krävas utav mig? Är det en lång och bred utbildning som efterfrågas av arbetsgivare eller vad kan öka mina chanser att få ett jobb inom mitt område i journalistbranschen.

Med denna uppsats vill jag göra en kartläggning över på vilket sätt olika reportrar har fått sitt nuvarande jobb på en redaktion för specialmaterial samt vilken sorts utbildning och bakgrund som yrkesverksamma journalister har. Undersökningen kommer att jämföra journalistisk utbildning kontra en specialinriktad utbildning inom det område som reportrarna skriver om. Exempelvis naturvetenskap, medicin eller idrottsvetenskap. Uppsatsen ger även en förståelse för hur chefredaktörer på denna typ av tidningar tänker vid anställning av nya journalister eller intagning av nya frilansande journalister.

1. Bakgrund

Journalistyrket etablerades på 1800-talet i samband med att industrisamhället växte fram. En nyhetsmarknad växte fram tack vare järnvägsspåren och telegrafernas framväxt. En journalist kallades för tidningsman, litteratör eller redaktör. På 1900-talet renodlades yrket och begreppet journalist etablerades. Journalisten blev den som fångade nyheter och skrev om dem i tidningen och typografen var den som stod för sättning och tryckning. Inskolning i yrket skedde genom volontärtjänst, det vill säga att man lärde sig yrket av och med erfarna journalister (Nygren 2008a, s.12).

En professionalisering av yrket som journalist skedde runt 1960-talet tack vare den akademiska journalistiska utbildningen och att journalister blev allmänt kända och accepterade i samhället, vilket bidrog till att yrkets status höjdes (Nygren 2008a, s.12).

I slutet av 1900-talet försvann typograferna eftersom trycktekniken utvecklades och förändrades med ny teknik. Diskussioner kring begreppet profession konstaterar att alla yrken är föränderliga. Att samhället förändrats och att yrken försvinner ger typograferna en bra illusion av. Andra anledningar till att yrken kan försvinna är genom omorganisering av arbetsmarknaden (Nygren 2008a, s.28).

Begreppet multijournalist är ett fenomen som har växt fram i samband med teknikens utveckling. Journalistens roll har förändrats från att ha varit en tidningsman som endast skriver, till att i dag tvingas vara tekniskt kunnig i en ständigt utvecklande medievärld. Journalister utför nuförtiden allt från att fotografera, redigera tidningssidor, redigera och klippa ihop TV-inslag till att sända och publicera för tidningar men också för webb, radio och tv. Detta har givetvis även förändrat utformningen av det redaktionella arbetet. Arbetsorganisationerna anpassas och nya tekniska och praktiska lösningar och nya uppgifter förs in i journalistens arbetsroll. Detta har också påverkat utbildningens roll och utformning (Nygren 2008b, s.15). Ungefär 900 journalister examineras ut från högskolor och folkhögskolor varje år (Nygren 2008a, s. 55).

Tidigare var journalister huvudsakligen anställda vid det medieföretag eller den tidning de arbetade för. År 2007 startade bemanningsföretag som innebär att journalister kan vara inhoppare vid behov på olika redaktioner. Det påverkade givetvis journalisternas anställningsformer. Många journalister hoppar från vikariat till vikariat och många journalister är projektanställda eller inhyrda via bemanningsföretag (Nygren 2008a, s.62-63). Många kvinnor väljer att skapa en familj vilket kan drabba karriären och påverkar valet av

anställningsform. Det kan vara svårt att arbeta efter ett schema och vara tillhands vid exempelvis övertidsarbete när kvinnor behöver anpassa sig efter dagis och skolhämtning. Detta framgår i en intervju som publicerats i *Kvinnovetenskaplig tidskrift* (Melin-Higgins 2003, s.60).

Fler krav ställs på journalistens roll i dag. Hen ska kunna hela processen, från idé till publicering. Journalisten ska också kunna arbeta med olika medieformer som tv, radio och webb. Att kunna behärska hela produktionskedjan från ax till limpa är också en tillgång för specialtidningarna eftersom att redaktionerna oftast är små och har få anställda (Nygren 2008a, s. 32).

Färre journalister arbetar nu i dagspressen och kvällspressen (Nygren 2008a, s.41). Det blir vanligare för journalister att arbeta i fack- och populärpress. Nya tidskrifter startas ständigt och efterfrågan av specialiserade tidskrifter ökar. Specialiserade tidskrifter inom exempelvis hälsa, vetenskap och medicinsk forskning är i dag vanliga (Nygren 2008a, s.42). Patrik Hadenius startade flera nya tidningar med inriktningar som psykologi, filosofi och språk. Anders Bengtsson startade *Offside* som det gått bra för. Fler exempel på relativt nya tidningar är *Filter* och *Hunger*.

1.2 Journalister med specialinriktning

Eftersom att det finns fler specialiserade tidskrifter så behövs även fler journalister med specialiserade kunskapsområden. Redan 1964 insåg Dagens Nyheters dåvarande chefredaktör det och ville förbättra sin tidning genom att ha fler specialiserade medarbetare. Reportern Barbro Soller anställdes och det sägs att hon blev Sveriges första miljöreporter på heltid (Krogh, 2011 s.16-17). Under de närmast följande 10 åren blev miljö ett vanligare bevakningsområde för journalister på alla medier. Även medicinområdet började bevakas (Krogh, 2011 s.18).

Vetenskapsjournalistens roll är i dag rubbad då alla har tillgång till internationell forskningslitteratur på internet. Forskare och högskolor delar med sig av sin information och sina upptäckter till allmänheten. Ändå syns en ökning av vetenskapsjournalistik och intresset för den är stadig enligt flera länders undersökningar. Generellt sett finns positiva framtidsutsikter för vetenskaps- och medicinjournalister (Krogh 2011, s.49-50).

2. Syfte och frågeställningar

Syftet är att undersöka betydelsen av redaktionella medarbetares journalistutbildning jämfört med specialkunskaper och tidigare arbetslivserfarenheter vid rekryteringen av journalister till specialtidningar.

Frågeställningar

1. Vilken utbildningsbakgrund har den typiske specialreportern?
2. Hur skiljer sig olika sätt att ta sig in på en redaktion? Vad är vanligast?
3. Vad efterfrågas av arbetsgivaren hos en journalist som söker jobb/uppdrag på en specialinriktad tidskrift?

3. Tidigare forskning

I studien *"Den svenska journalistkåren"* gjord vid Journalistikinstitutionen vid Göteborgs Universitet (JMG) med medieforskaren Kent Asp i ledningen gjordes fem frågeundersökningar för att se hur journalistkåren har utvecklats och förändrats från 1989-2005. Viss del av materialet har tagits fram genom frågeundersökningar av medlemmar i journalistförbundet. Undersökningen visar att det har blivit fler journalister med alternativa anställningsformer. Från 1994 till 2005 hade antalet journalister anställda i tillfälliga anställningsformer ökat från 20 procent till 25 procent. 1994 fanns 73 % fast anställda och 11 % frilansare jämfört med år 2005 då det fanns 69 % fast anställda och 13 % frilansande journalister. Detta visar att siffrorna har höjts för frilansare och tillfälliga anställningsformer samt att andelen fast anställda journalister minskar (Asp 2007).

I samma undersökning av Asp (2007) behandlades frågan hur köns- och åldersfördelningen såg ut. I nedanstående tabell kan vi se fördelningen mellan kvinnor och män samt deras åldrar. Det fanns 64 % kvinnor som var under 29 år. Vilket tyder på att unga kvinnor tagit sig in i branschen. Samtidigt fanns det 65 % män mellan 40 och 49 år i journalistbranschen år 2005.

Tabell 1. Andelen män och kvinnor samt åldersfördelningen på dessa. Journalistkåren 2005 (procent).

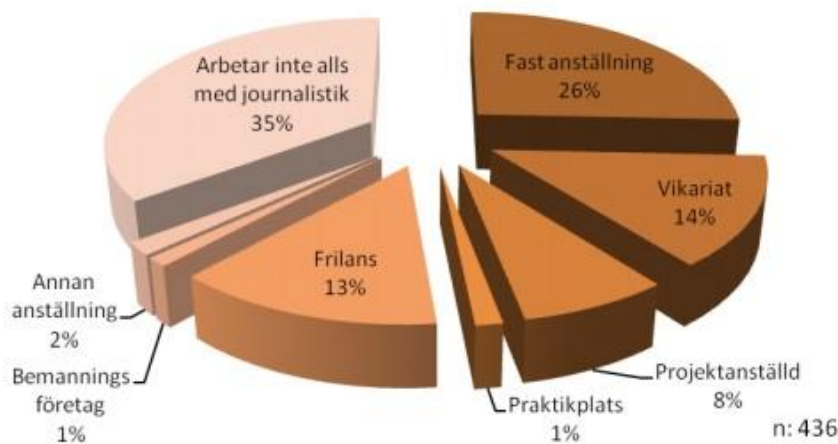
	Under 29	30-39	40-49	50-59	60+	Totalt
Män	36	45	44	65	56	49,2
Kvinnor	64	54	56	35	42	49,8
Antal svar (st.)	125	338	281	284	74	1102

Bland alla respondenter var den dominerande åldern 30-39 (30 %) strax efter det var åldersgruppen 50-59 vanligast (26 %) (Asp 2007).

”Vem får jobbet” är en C-uppsats av Emma Hultberg och Lisa Rogert från 2011. De har undersökt hur det gick för utexaminerade journalister från Södertörns Högskola.

Undersökningen är uppdelad i två delar där population 1 involverar resultat från tidigare alumnundersökningar från år 2009 och 2010. I dessa två undersökningar har författarna gått bakåt och undersökt alumner från fem och två år tillbaka. Till denna population adderas nya alumner som år 2011 gick sin sista termin för fem och två år sedan. Denna population har 436 respondenter totalt.

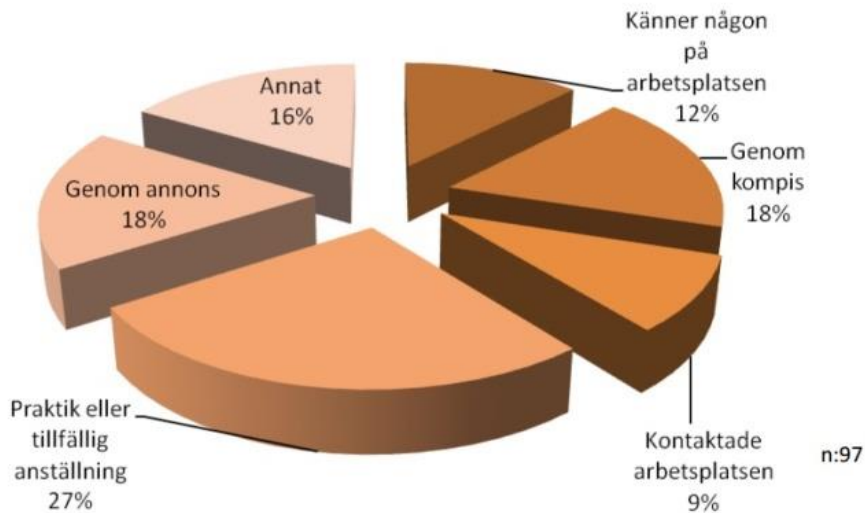
I population 1 ser anställningsformerna ut på följande sätt: 35 % arbetade inte med journalistik över huvud taget, 26 % hade en fast anställning inom journalistbranschen, 13 % var frilansare och resterande 26 % hade en tidsbunden lösare form av anställning som exempelvis vikariat, projekt eller praktik (Se figur). Av de 35 % som inte arbetade med journalistik alls så svarade hälften att berodde på att arbetsmarknaden är för osäker eller att de försökt sig på branschen men inte hade fått något journalistjobb.

Figur 1. Anställningsformer bland alla alumner i population 1. (Hultberg och Rogert 2011).

Den andra delen av uppsatsen belyser population 2 som motsvarar endast de alumner som år 2011 gick sin sista termin för fem och två år sedan och alltså gick sin sista termin 2006 och 2009. Hultberg och Rogert har bland annat undersökt hur dessa alumner i population 2 har fått kännedom om sina arbeten. Detta känns väldigt relevant för min C-uppsats, då motsvarande fråga finns med i min enkätundersökning

I population 2 fanns 97 alumner som vid tidpunkten var yrkesaktiva journalister. Dessa har fått svara på frågan hur de har kommit i kontakt med sin arbetsplats. Det dominerande tillvägagångssättet var genom en praktik eller genom en tillfällig anställning, 27 % (Hultberg och Rogert 2011).

Figur 2. Hur har alumner i population 2 kommit i kontakt med sin nuvarande arbetsplats (Hultberg och Rogert 2011).

En undersökning gjord av journalistförbundets visar att 76 % av alla medlemmar hade en högskoleutbildning år 2005 (Nygren 2008a, s. 55). I undersökningen av Asp hade två av tre personer en journalistutbildning.

Båda dessa studier (Asp 2007 och Hultberg & Rogert 2011) ligger som underlag för mitt material trots att de belyser hela journalistbranschen och inte enbart specialinriktade reportrar. Hultberg och Rogert belyser enbart journalister som studerat vid Södertörns Högskola men det ger en bra bild av journalistbranschens helhet då undersökningen är ganska omfattande.

4. Teoretisk Ram

Syftet med denna uppsats är att få en bild över på vilka sätt reportrar har fått sitt jobb på en redaktion för specialmaterial och vilken bakgrund dessa reportrar har. För att kunna förstå det behöver vi belysa hur hela arbetsmarknaden har förändrats genom tiden, denna undersökning utgår från Anthony Giddens och Phillip W. Suttons samt teorier om den förändrade arbetsmarknaden och hur olika anställningsformer har växt fram utifrån sociologins förklaringsmodeller.

Ekonomihistorikern Lars Magnussons teorier förklarar hur arbetshierarkin var uppbyggt på 1900-talet som ger en bild av hur arbetsplatserna såg ut. Gunnar Nygrens teorier belyser hur journalistbranschen har utvecklats under senaste decenniet. Undersökningen tar sitt stöd i medieanalytikern Olle Lidboms teorier om hur tidskrifter med specialinriktning ser ut i dag och hur den trenden har förändrats. Den teoretiska ramen ger först en bild av arbetsmarknaden i stort för att sedan belysa journalistbranschen och slutligen inrikta sig på tidskrifter och reportrar med en specialinriktning.

4.1 Från fabriksarbetare till den nya informationsåldern

När Sverige dominerades av fabrikkssystem under 1900-talet fanns en viss hierarki hos arbetarna. En tydlig struktur förklarade hur arbetet skulle utföras. Arbetstagarna tog emot uppgifter som gavs från beslutsfattarna som satt högre upp i produktionsprocessen. Arbetstagarna hade därmed inte mycket att säga till om eller makten att påverka på sin arbetsplats (Magnusson, 2006).

Under de senaste decennierna har tekniken utvecklats tack vare datorer, robotar och internetnätet. Människor använder sig av olika former av teknologi för att effektivisera produktionen och arbetsuppgifterna. Kontorslandskapet har blivit ett vanligt fenomen och nätverk har gett oss möjlighet att arbeta internationellt (Giddens och Sutton 2014, s.54-55). Information sprids snabbt och möjliggör samarbeten som får företag att växa. Företagen har tvingats att bli lyhörda för publiken och därmed bli mer flexibla (Giddens och Sutton 2014, s.169).

4.2 Arbetsmarknadens utveckling

Arbetsmarknadens har övergått från tillverkning till servicearbeten. Det nya marknadsanpassade mediasamhället ställer allt högre krav på den enskilde arbetaren. Samhället är numera uppbyggt efter marknadens krav som i sin tur styr produktionen. Samhället speglas av postfordism som innebär att utbildning och specialiserade kunskaper inte är det viktigaste. Det räcker inte att ha rätt utbildning längre, man måste ha referenser, kontakter och andra meriter.

Begreppet ”portföljarbetare” är något Giddens använder. Varje arbetare har en portfölj med färdigheter, kunskaper, meriter och erfarenheter som de använder sig av för att ta sig in på nya arbetsplatser. En annan viktig del av portföljen är olika nätverk som är kontakter i arbetslivet som kan leda till nytt arbete. Ett gammalt talesätt är ”Det är inte vad du vet som är viktigt utan vem du känner” (Giddens och Sutton 2014).

Företagen har blivit mer flexibla och likaså har olika anställningsformerna gått i samma riktning. Tidigare hade de flesta invånarna i samhället ett fast arbete på heltid. Sedan utformades tidsbundna vikariat och projektanställningar. Bemanningföretag startades och allt fler människor valde att bli egenföretagare och sin egen chef. Människor kunde nu i större utsträckning styra sitt arbetes tempo och dess innehåll (Giddens och Sutton 2014, s.169).

4.3 Den journalistiska arbetsmarknaden

Att arbetsformerna har blivit mer rörliga har påverkat journalistens yrkesroll.

Anställningstryggheten har minskat tydligt i samhället de senaste 35 åren hos flera yrkesgrupper (Giddens och Sutton 2014, s.188). Många journalister kan tänkas bli påverkade av situationen då de har en osäker anställningsform som ofta är tidsbunden. Frilansande journalister måste ständigt vara på jakt efter nya uppdrag genom att ta kontakt med olika redaktioner. Det är en hård konkurrens i journalistbranschen och det pågår många nedskärningar. Rekrytering sker via vikarielistor och internt på reaktionerna eller via kontakter. Det är ett större krav på att journalister ska ha yrkeserfarenhet jämför med förr då journalister inskolades i yrket. Det är svårt för nyexaminerade journalister att ta sig in på arbetsmarknaden och få arbetserfarenhet (Nygren 2008a).

Det är därför viktigt för en journalist att vara aktiv på arbetsmarknaden och fylla på sin portfölj med kontakter och andra meriter. Bristande anställningstrygghet har visat sig ha samma negativa effekter som påminner om de känslor som arbetslösa personer upplever. Dessa är pessimism, minskad tro på sig själv och sina framtidsutsikter (Giddens och Sutton 2014, s.194-196).

Nyheter och information är lättillgängligt för alla på internet vilket försvårar för journalister. Men publiken behöver fortfarande duktiga journalister som förenklar arbetet, samlar informationen och sorterar ut det viktigaste samt analyserar och presenterar nyheterna på ett lockande sätt för läsaren (Scattergood 2013 s.114).

Journalister har fått högre press på sig för att producera mer varierande material som ska passa en bredare publik eftersom att det finns fler publiceringsformer än någonsin nu. Journalisten ska förutom att skriva för den traditionella papperstidningen även kunna jobba för webb, tv och radio. Att vara en så kallad multijournalist är i dag en standard. Det finns många tidsskrifter med olika inriktningar och journalisten behöver därför också vara allmänbildad (Scattergood 2013 s.116-117). Journalister måste vara generalister som snabbt kan sätta sig in i allt från a-ö (Krogh 2011, s.5.).

4.4 Specialinriktade journalisters arbetsmarknad

De flesta journalisterna var allroundjournalister fram till 1950-talet. Det berodde framförallt på att redaktionerna inte hade råd att anställa specialiserade journalister. Teknologin och ekonomin ledde till en samhällsomvandling som i sin tur ökade efterfrågan på kunskap och information, till exempel blev sjukvården mer invecklad. Publikens fick ett större behov av specialinriktade journalister. Journalisterna såg det som en chans att kunna fördjupa sig och få skriva om sina specialintressen (Krogh, 2011 s.11-13).

Krisen i hela journalistbranschen har påverkat vetenskaps- och medicinjournalistiken inom den tryckta pressen, men genren har visat sig gå uppåt i etermedia och specialtidningar. Jobbannonserna är färre för alla journalister vilken kan bero på att redaktioner köper in mycket material av frilansande journalister och har färre anställningstjänster att erbjuda, även för vetenskaps- och medicinjournalister. Många tidigare anställda medicinreportrar börjar frilansa (Finner 2012).

När ny teknik kom för cirka 25 år sedan så fick tidsskriftsbranschen en ökning. Det startades många tidningar i och med att det blev billigare att producera tidningar tack vare ny teknik. Det blev enklare för nya aktörer att starta tidningar och fler förlag startade. Att momsens sänktes i början av 2000-talet gjorde det möjligt att tjäna mer pengar på tidsskriftsbranschen. Men nu är det tydligt att alla förlag backar och tidsskriftsbranschen har gått neråt sen 2007 (Lidbom 2014). Det är svårt för nystartade tidsskrifter att överleva i nuläget. Många nystartade tidsskrifter varar inte längre än några månader och även bolag som äger flera tidsskrifter går i konkurs eller säljer av enskilda magasin. Ett exempel är förlaget Moderna Tidsskrifter som begärde konkurs i oktober 2013, bara ett kort tag efter att *Egoboost Magazine* startats. Förlaget har nu bytt namn berättar tidningen *Resúme* (Byttner 2015). En annan nystartad tidsskrift som det inte heller gick så bra för är *Blossom Magazine* som lades ner 2011 (Videla 2015).

5. Metod

Denna c-uppsats är en kombinerad kvantitativ och kvalitativ studie. Metoder som har använts är en enkätundersökning av yrkesverksamma journalister. Utifrån enkätundersökningen har tre personer valts ut till att delta i var sin intervju. Sista delen består av telefonintervjuer med chefredaktörerna på de tidningsredaktioner som undersökts.

5.1 Enkätundersökning

Ett brev som förklarar studiens syfte och innehåll mejlades ut till respektive chefredaktör eller annan ansvarig person på utvalda redaktioner (Se bilaga 1). Med mejlet bifogades ett dokument med exempel frågor till enkätundersökningen. Brev och exempel frågor mejlades till 10 redaktioner. Av de 10 utvalda redaktionerna kunde 7 delta i min c-uppsats. De övriga kunde inte medverka på grund av svårigheter att nå ut till dem eller att det inte velat medverka på grund av tidsbrist. En tidskrift blev stuken eftersom att den visade sig vara en engångstidskrift. De redaktioner som inte svarat på första mejlet blev uppringda och mejlade med påminnelse ett antal gånger.

När alla bekräftat sitt deltagande mejlades den utformade enkäten ut (Se bilaga 2). Chefredaktörerna fick ansvar för att vidarebefordra enkäten till sina redaktionella medarbetare. Kravet var minst två personer. I enstaka fall mejlades enkäten direkt till journalisten tillsammans med brevet. Detta på grund av att de var frilansande journalister som inte fanns på plats på redaktionen. I dessa fall har jag fått kontaktuppgifter från chefredaktören. Svarsfrekvensen är 100 % av de reportrar som chefredaktörerna kontaktat med enkäten. Alla reportrar som chefredaktörerna ansåg bidra till det redaktionella materialet svarade på enkäten.

Enkäten utformades med stöd ur boken *Metodpraktikan* av Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud (2007). Enkäten är skrivet på ett sätt som känns logisk och enkel att följa. Svartalternativen går att kryssa för. Inga skalor har använts då bedömningen gjordes att det inte behövdes (Esaiasson m.fl. 2007, sid.271). Enkäten består av 14 frågor som handlar om journalistens utbildning och tidigare erfarenhet inom media samt annat relevant ämne utifrån det som reportern skriver om och arbetar med (Se bilaga 2). Enkäten testades en gång av en frilansjournalist som tänkt delta i undersökningen. En ändring gjordes efter testomgången.

5.2 Intervjuer

Intervjuer på 45-60 minuter utfördes med tre reportrar från tre olika redaktioner. Personerna valdes utifrån enkätundersökningen. Intervjuerna skedde vid ett personligt möte med två reportrar och med den tredje reportern via Skype eftersom att avståndet gjorde det svårt för oss att träffas. Intervjuerna bestod av 25 frågor som är i öppen form. Syftet med intervjuerna var att få en fördjupad bild av reportrarnas väg in i en redaktion, vilka tankar personerna har om journalistbranschen, framtiden och hur de valde inriktning. Andra frågor är hur hen valde utbildning, om hen valt att vidareutbilda sig för att öka sina jobbmöjligheter eller kunskaper kring ämnet de valt att skriva om (Se bilaga 3). Från början var tanken var att det skulle vara

fler intervjuer, en reporter från varje redaktion som tillsammans blir 7 stycken. På grund av svårigheter att delta så blev det endast intervjuer med tre personer.

Den kvalitativa delen består även av telefonintervjuer med chefredaktörerna eller annan ansvarig person för rekrytering på respektive redaktioner. Telefonintervjuerna var 10-15 minuter som Esaiasson m.fl. (2007) rekommenderar. Frågorna är enkla och öppna, inga frågor var känsliga, värderande eller negerande. Frågorna skickades via mejl i förväg så att intervjupersonerna fick en chans att fundera igenom sina svar. Frågorna berörde vad chefredaktörerna bedömde som viktigt och passande hos en reporter vid en rekryteringsprocess. Frågorna tog upp utbildning, bakgrundserfarenhet, kompetenser och personliga egenskaper hos den jobbsökande reportern i ett imaginärt scenario. Telefonintervjun bestod av 5 frågor (Se bilaga 5).

5.3 Urval

Kriterier för deltagande i denna c-uppsats har varit redaktioner med fack och specialmaterial med en inriktning på naturvetenskap, medicin eller hälsa. Urvalet till den kvalitativa delen som består av personliga intervjuer har varit i syfte att få en så bred syn som möjligt på olika sätt att ta sig in på en redaktion för specialmaterial.

5.4 Analys av materialet

Enkätundersökningarnas data har sammanställts matematiskt. Många variabler räknades ihop till antal i frekvens. Sedan har frekvenserna räknats om till procent för att göra data mer lättolkat. Data presenteras i varierande diagram i procentform som har avrundats till heltal. (Esaiasson m.fl. 2007, s. 398-399). Analysen av det kvalitativa materialet från telefonintervjuerna och personintervjuerna har gjorts med hjälp av fallbeskrivningar.

Kodblanketter har använts där svaren skrevs ner i en sammanfattad version då det viktigaste har sammanställts med citat och mina kommentarer (Se bilaga 4). Mina kommentarer är utifrån kopplingar till relevanta teorier eller för att göra en första preliminär tolkning av intervjupersonens svar. I kodblanketternas utformning har materialet skrivits ner med hjälp av koncentrerings som innebär att långa uttalanden skrivs om till korta, sammanfattande meningar utan att den viktiga innebörden tas bort (Esaiason m.fl. 2007, s.305). Vidare bearbetades materialet genom att det förflyttas från enskilda berättelser till att ge en generell bild av forskningsfrågan. Statsvetaren Richardo Fenno menar är att analysen ska förflyttas från ”hen tycker och tänker” till ”de tycker och tänker”(Esaiason m.fl. 2007 s.306).

5.4.1 Kartläggningsmetoden

Materialet från personintervjuerna med de enskilda reportrarna analyserades på samma sätt som beskrivits ovan och vidare med hjälp av kartläggningsmetoden. Eftersom att personintervjuerna var längre och djupare gav det mer material och därför behövdes ytterligare en metod för att bearbeta materialet. Kartläggningsmetoden går ut på att sortera upp materialet i olika kategorier. Materialet grupperas och omgrupperas för att få en översiktlig bild av svaren. Till att börja med så tar man reda på vilka olika övergripande begrepp eller företeelser som intervjun har belyst. Utifrån dessa begrepp så delas materialet in i olika underkategorier. I denna studie har termen ”begrepp” ersatts med termen ”forskningsfrågor” då jag tycker att det passar bättre in för att beskriva mitt material. Här följer ett exempel på hur en kartläggning kan se ut (Eneroth 1984, s.158-159).

Forskningsfråga 1. Vilken väg har dessa personer tagit för att få sitt nuvarande jobb?

Kategori 1. Utbildning

Kategori 2. Erfarenhet

Kategori 3. Kontakt med arbetsplatsen

Forskningsfråga 2. Hur resonerar dessa personer kring journalistbranschen?

Kategori 1. Framtiden och arbetsmarknaden.

Kategori 2. Öka sina jobbmöjligheter.

Efter att materialet är grupperat i olika kategorier så delas det upp i så kallade dimensioner och kvaliteter för att ytterligare underlätta analyseringen. Då kan kartläggningen se ut på följande sätt.

Forskningsfråga 1. Vilken väg har dessa personer tagit för att få sitt nuvarande jobb?

Kategori 1. Utbildning

Dimension 1. Journalistik

Kvalitet 1. Akademisk högskoleutbildning

Kvalitet 2. Kortare journalistutbildning på t.ex. folkhögskola eller Poppius.

Dimension 2. Inom det område som personen skriver om.

Kvalitet 1. Biologi, fysik, kemi, klimat

Kvalitet 2. Medicin, läkare, sjuksköterska, farmaci

Kvalitet 3. Idrottsvetenskap, hälsa

Kvalitet 4. Psykologi

Dimension 3. Annat område

Kvalitet 1. Statsvetenskap, samhälle

Kvalitet 2. Språk, lingvistik

Kvalitet 3. Media, foto

Målet är att gå ner så djupt som möjligt för att analysera all relevant information i materialet. Att använda mig av kartläggningsmetoden är inspirerad av Charlotta Andersson och Linnea Åbergs metodval i sin C-uppsats ”Kvinna och korrespondent” där de har utfört en intervjustudie med tolv kvinnliga utrikeskorrespondenter om hur de upplever sitt yrke (2013).

5.5. Reliabilitet och validitet

Att studien har en reliabilitet innebär att studien har gjorts på ett sätt så att oberoende forskare ska kunna komma fram till samma resultat om de utför samma studie igen med samma metod (Esaiason m.fl. 2007, s.63-65). Validitet innebär att studien har undersökt det avsikten har varit att undersöka och inget annat (Esaiason m.fl. 2007, s.70).

Resultat har tagits fram på ett trovärdigt sätt med noggrannhet. Beräkningen av materialet från enkätundersökningen har kontrollräknats för att öka studiens reliabilitet. Frågor som ingått i alla tre delar (enkät, intervju med reportrar och intervju med chefredaktörer) är utformade så att de ska involvera så stor del som möjligt utifrån syftet. Frågorna har en bredd så att de ska kunna täcka journalistbranschen i så stor utsträckning som är nödvändig för syftet, samtidigt är frågorna relevanta utifrån studiens frågeställning. För att pröva innehållsvaliditeten har enkäten först testats så att inga oklarheter uppkommer.

Frågorna (i alla tre delar) är utformade på ett sätt så att de inte förutsätter att respondenten har specialkunskaper om något annat än sig själv och sin egen situation. Inga frågor är ledande. Alla respondenter i har fått frågan ”finns det något du skulle vilja tillägga i de tidigare ställda frågorna” i slutet av varje enskild intervju. På så sätt har alla respondenter fått chansen att komma med åsikter kring frågorna och/eller sina svar. Alla intervjuer finns utskrivna och

sparade hos mig. Denna studie har ett litet material som är transparent, det minskar risken för tolkningar. Kodblanketter och citat har använts för att ytterligare minska uppkomsten av egna tolkningar. Jag som intervjuare har haft ett neutralt förhållningssätt för att inte påverka vilket svar jag får.

6. Resultat och analys

I detta stycke presenteras först resultatet från uppsatsens enkätundersökning. Dessa data presenteras i siffror i procent som har avrundats till heltal. Data demonstreras även i diagram och tabeller. Valet av cirkeldiagram är för att det ger en åskådligare bild.

I nästa del presenteras resultatet från de mer djupgående intervjuerna av de tre utvalda reportrarna. Jag har haft ett etiskt övervägande att publicera materialet med citat ifrån personintervjuerna på dessa tre reportrarnas intervjuer. Alla har fått chansen att läsa igenom och komma med ändringar eller begära anonymitet (Esaiasson m.fl. 2011).

Sista delen under kapitel resultat är materialet från telefonintervjuerna på rekryteringsansvarig person som oftast varit en chefredaktör i denna undersökning. Telefonintervjuernas material presenteras med utgångspunkt i varje enskild fråga med en analys.

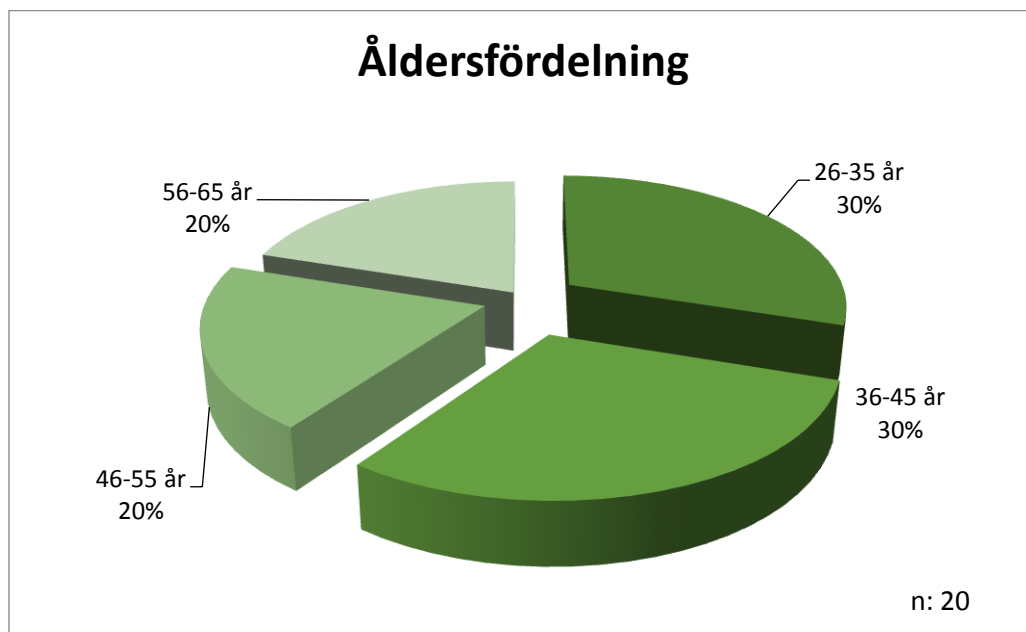
6.1 Enkätundersökning

Enkätundersökningen består av 20 personer från 7 olika redaktioner. Materialet är redovisat i procentform som i viss grad kan vara missvisande i en liten undersökning. I dessa fall har antal skrivit inom parentes.

Tabell 2. Antal deltagare från varje redaktion.

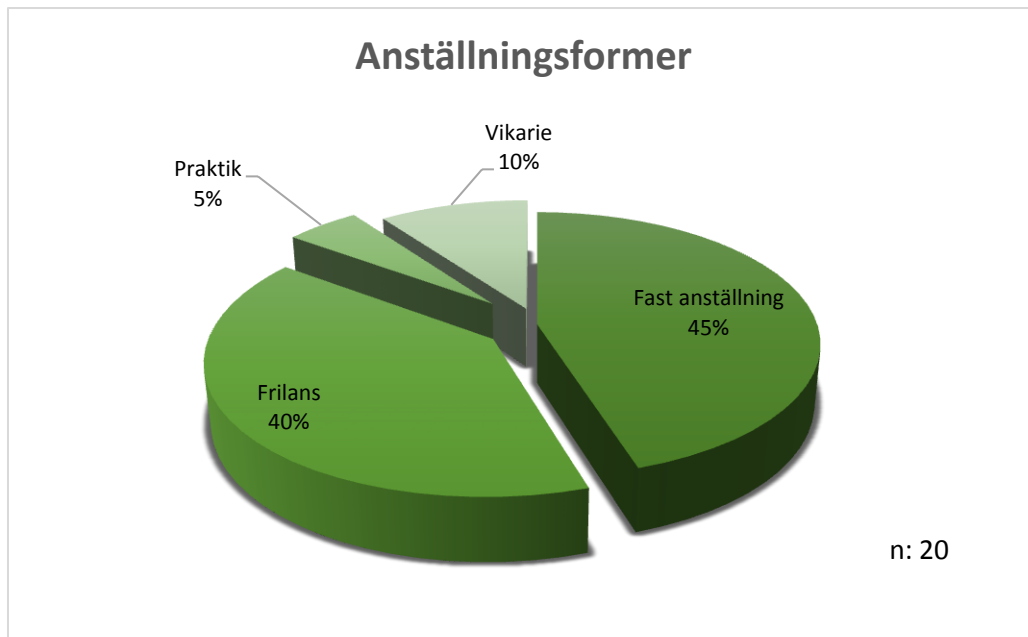
Redaktion	Antal deltagande
Må bra	6
Allt om vetenskap	2
Sveriges Natur	2
Min Hälsa	3
Dagens Medicin	2
Magasinet Naturvetare	2
Modern Psykologi	3

I enkätundersökningen var könsfördelningen 50 % män, 45 % kvinnor och 5 % svarade annat (1 st.). Bland åldersfördelningen var det lika många i gruppen 26-35 år som i åldersgruppen 36-45. Det var också lika många i båda åldersgrupperna 56-65 och 46-55. Ingen respondent i min undersökning var under 25 eller över 65.

Figur 3. Åldersfördelningen varierade från 26-65 år.

Bland anställningsformerna så är 40 % frilansare och 45 % har en fast anställning. I tidigare forskning av (Hultberg och Rogert 2011) så hade endast 26 % av deras respondenter en fast anställning och 13 % var frilansande journalister i populationen 2. Siffran för vikarierande var 10 % i min enkätundersökning och 14 % i Hultberg och Rogerts undersökning. Praktikjobb hade endast en person i både min och tidigare jämförd studie. År 2005 i Asps undersökning fanns 69 % fast anställda och 13 % frilansande journalister (Asp 2007). Det tyder på att andelen frilansjournalister har ökat sedan 2005.

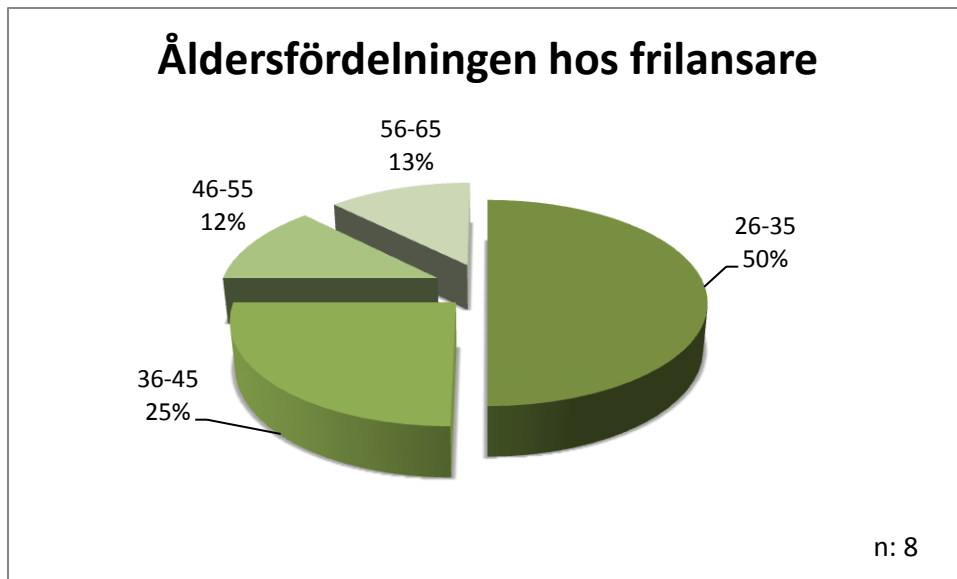

Figur 4. Nästan hälften av alla respondenter har en fast anställning.

Av alla fast anställda i min undersökning så är 67 % män, 22 % kvinnor och 11 % svarade annat (vilket i denna undersökning motsvarar en person). Av alla frilansare så är 29 % män och 71 % kvinnor. Min undersökning visar att det är vanligare att vara fast anställd som en man och att kvinnor oftare är frilansare.

Bland åldersfördelningen hos de fast anställda så var alla över 36 år. En tredjedel var i gruppen 36-45, en tredjedel var i åldergruppen 46-55 och sista tredjedelen var i åldergruppen 56-65 år. Ingen i min enkätundersökning översteg åldern 65. Alternativet 65+ fanns med som ett alternativ i enkätens utformning.

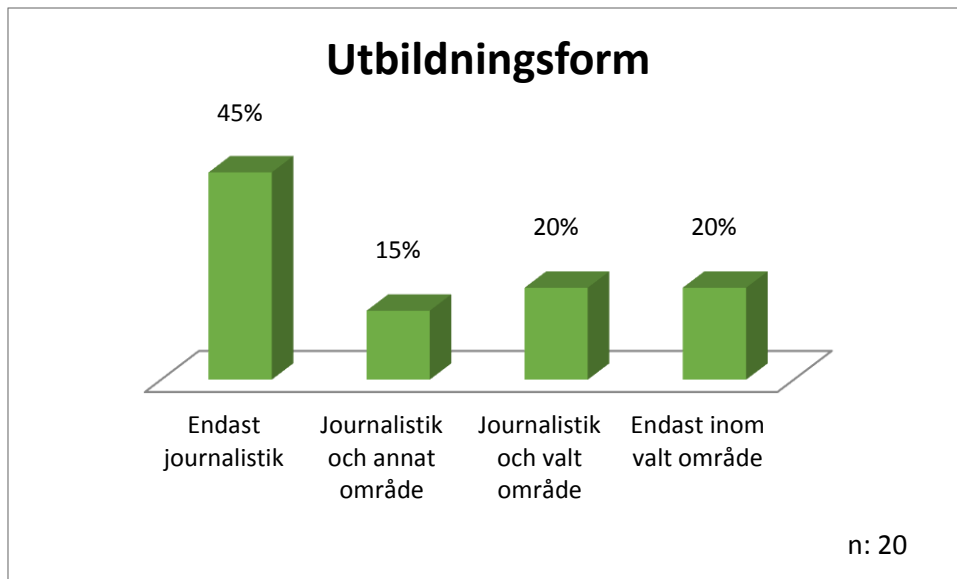
Bland de frilansande journalisterna så var alla mellan 26 och 55 år. Åldersfördelningen var följande, 50 % av alla frilansare är i åldergruppen 26-35 (4 st.), 25 % är i åldergruppen 36-45 (2 st.), 12 % är i ålder 45-55 (1 st.) och 13 % 56-65 år (1 st.). Antal är utskrivet inom parentes för att ge en tydligare bild av åldersfördelningen.

Figur 5. De flesta frilansare är unga. Hälften är mellan 26 och 35 år.

Hos de fast anställda fanns en variation på mellan 8 till 40 år som verksam inom journalistyrket. Bortsett från en enda person som svarade att hen hade varit yrkesverksam i 8 år så hade alla andra varit verksamma minst 14 år. Medelvärde som verksam inom yrket hos alla fast anställda är 22,5 år. Bland de journalister som är frilansare i undersökningen så fanns det en variation mellan ”mindre än ett år” till 25 år. Medelvärde hos frilansare är 9 år. Bland alla respondenter i enkätundersökningen är medelvärdet 16,5 år som verksam inom yrket. De personer som svarat i antal månader har avrundats till ett år (2 st.).

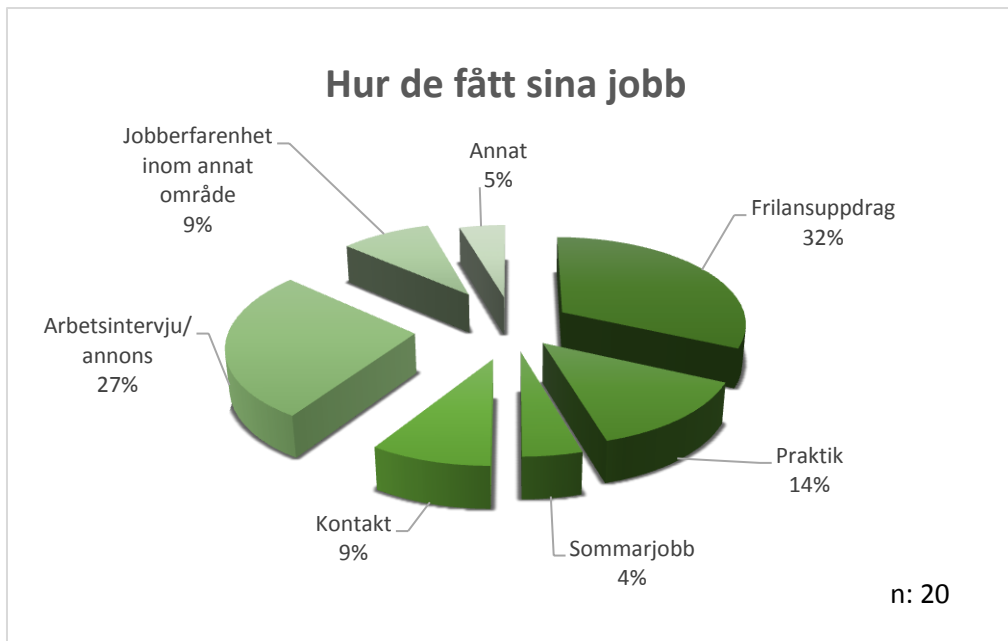
Enkätundersökningen visar att 90 % har högskole- eller universitetsutbildning och 10 % svarade att de hade en utbildning på gymnasienivå. På frågan om vilken sorts utbildning de har så kategoriserades svaren ihop till fyra grupper. De som har endast journalistutbildning (45 %), de som har utbildning inom journalistik och valt område (20 %). Med valt område menas att respondenterna har studerat kurser eller program som är relevant för det som hen skriver om. Tredje gruppen är de som har utbildning endast inom det område som de skriver om men saknar journalistutbildning (20 %). Sista gruppen är de som har journalistutbildning och en utbildning inom ett helt annat område som inte är relevant för det som personen skriver om (15 %).

Figur 6. 80 % har en journalistutbildning och endast 20 % saknar journalistutbildning.

På frågan om hur de först kom i kontakt med sin nuvarande arbetsplats (Se bilaga 2, fråga 6) så svarade 29 % att det var genom ett frilansuppdrag och 28 % att det var genom en jobbannons. Vidare i min enkätundersökning så var 19 % praktikanter på arbetsplatsen och 19 % kom i kontakt med arbetsplatsen genom att de kände någon på redaktionen och hade en eller flera kontakter. I Hultberg och Rogerts undersökning så svarade 18 % att de kommit i kontakt med sin arbetsplats tack vara en arbetsannons, 27 % att de var genom en praktikplats eller frilansuppdrag och 30 % att det kände någon och hade en kontakt (Hultberg och Rogert 2011).

På frågan om hur de fått sitt nuvarande jobb (Se bilaga 2, fråga 7) så har 32 % svarat genom frilansuppdrag . Av alla personer som svarat att de först kom i kontakt med arbetsplatsen genom ett frilansuppdrag så är det bara en person som inte är frilansare i dagsläget. Det näst vanligaste tillvägagångssättet att få ett jobb är genom att söka på traditionellt sätt genom en arbetsannons och bli kallad på arbetsintervju (27 %). Två personer svarade att de fått sitt vikariat genom en annons/arbetsintervju. 14 % har fått sitt nuvarande jobb genom att börja som praktikant.

Figur 7. Vanligaste vägen in i en redaktion är genom att sälja in artiklar först.

Av personerna som var fastanställda har fyra svarat att de först kom i kontakt med sin arbetsplats via en annons/arbetsintervju. Två personer har svarat att de var genom kontakter, två personer har svarat att de hade praktiserat på arbetsplatsen innan medan en person kom i kontakt med sin arbetsplats genom att börja frilansa för redaktionen. Det är svårt att dra paralleller om det är på det sätt som de förs kom i kontakt med arbetsplatsen som har lett till den fasta anställningsformen eftersom att det inte finns information om vilka anställningsformer som personerna har haft under hela perioden från första kontakten till dagsläget med sin fasta anställningsform.

Av 20 personer så svarade 16 personer att de har arbetserfarenhet inom journalistik eller annat medierelaterat och 15 av dem svarade att det var till deras fördel (75 %), en person svarade att hen inte visste om det var till dennes fördel eller inte.

I enkätundersökningen har hälften svarat att de är medlem i journalistförbundet (50 %) och den andra halvan har svarat att de inte är medlem i journalistförbundet (50 %). Av alla frilansare så var 40 % medlem i en frilansklubb.

På frågan om vilket tillvägagångssätt de kommer att använda sig av nästa gång om de söker ett journalistjobb så har 35 % gett ett svar som inte går att analysera. Tre personer lämnade denna fråga blank och en person svarade ”Finns det något jobb att söka?” vilket i denna undersökning har tolkats som blankt svar. Tre personer svarade ”Vet ej” och/eller ”Inte aktuellt nu”.

De personer som har svarat på denna fråga har nästan alla svarat att de tänkt använda sig av flera olika sätt för att söka jobb vilket försvårar analysen ytterligare. Svaret ”kontakter” fanns med i 50 % av fallen (nämns 11 gånger). Svaren genom jobbannonser 23 % (nämns 5 gånger), genom spontanansökningar 18 % (nämns 4 gånger), egna initiativ 4 % (1 person) och med hjälp av LinkedIn 5 % (1 person).

Denna fråga hade lägst svarsfrekvens och det enda bortfallet. Det kan bero på att det inte fanns några svarsalternativ att kryssa för i denna fråga vilket gör att respondenten måste skriva ner sitt svar. Det kan också bero på att frågan kan vara känslig och att respondenterna inte vill tänka på att behöva söka jobb igen. Ingen annan fråga i någon av de inlämnade enkäterna hade något bortfall.

6.2 Personintervjuer med journalisterna

I detta stycke redovisas material och analys av intervjuer med reportrarna där de fått berätta om sin väg in på en redaktion och sin bakgrund. På grund av tidsbrist från reportrar som lovat att delta så är denna del mindre omfattande än vad som var planerat. Det går därför inte att dra några större slutsatser men jag väljer ändå att redovisa dessa. Följande personer har deltagit i intervjuer.

Tabell 3. Intervjuer gjordes med tre reportrar från tre olika tidskrifter.

Reporter	Redaktion	Intervjuform
Carl-Magnus Hake	Dagens Medicin	Personligt möte 9 december
Niklas Laninge	Modern Psykologi	Personligt möte 12 december
Elin Gunnarsson	Min Hälsa	Skype 16 december

Forskningsfråga 1. Vilken väg har dessa personer tagit för att få sitt nuvarande jobb?

Kategori 1. Utbildning

Carl-Magnus Hake utbildade sig till apotekare vid högskolan först och gick sedan direkt en ettårig journalistutbildning på JMK. Han jobbar på *Dagens Medicin*.

Niklas Laninge har läst psykologprogrammet vid högskolan. Han frilansar för *Modern Psykologi*.

Elin Gunnarsson studerade ett folkhälsovetenskapligt program vid högskolan först och gick sedan en journalistutbildning vid en folkhögskola. Hon är frilansande journalist för bland annat *Expressens* bilaga *Min hälsa*.

Kategori 2. Tidigare journalistisk erfarenhet

Carl-Magnus Hake fick sin första journalistiska erfarenhet genom en kårtidning där han var aktiv under studietiden. Sedan frilansade han för olika tidskrifter och facktidningar med medicinsk inriktning samtidigt som han jobbade som apotekare.

Niklas Laninge har arbetserfarenhet inom PR och som kommunikatör. Han har jobbat med reklambyråer och gör fortfarande uppdrag inom PR-branschen. Han driver ”Psykologifabriken” som är en utbildande hemsida där han har ett stort kontaktnät. Han har frilansat för några kundtidningar men säger att hans plan inte är att ”bli” journalist på heltid.

Elin Gunnarsson har haft praktik, vikariat och sommarjobb på olika lokala redaktioner tidigare, hon är också utbildad aerobics och yogainstruktör.

Kategori 3. Hur fick intervjupersonerna kontakt med arbetsplatsen

Carl-Magnus Hake kom i kontakt med *Dagens medicin* genom en praktikplats, det ledde till frilansjobb och sedan till en fast anställning.

Niklas Laninge kom i kontakt med tidskriften *Modern Psykologi* tack vare sitt kontaktnät på ”Psykologifabriken”. Han blev kontaktad av redaktionen i samband med att tidskriften *Modern Psykologi* startades. Han har ingen journalistutbildning utan berättar att det började med att han skrev för webben och bloggade för redaktionen. Han berättar också att redaktörerna utbildar personalen ständigt med kurser och ”stegisar” som han uttrycker det. Det finns fasta format för hur artiklarna skulle vara skrivna och upplagda som de fått lära sig. Han frilansar för *Modern Psykologi*.

Elin Gunnarsson skickade en spontanansökan till *Expressens* bilaga *Söndag* och fick ett vikariat på 1 år. Redaktionen gav henne möjligheten att arbeta kvar för *Expressen* men som frilansare om hon startade eget. Så det var det hon gjorde. Elin Gunnarsson var med från början när den hälsoinriktade bilagan som då hette *GI och hälsa* startades, den bytte sedan namn till *Min hälsa*.

Forskningsfråga 2. Hur relevant är specialkunskaper för dessa intervjupersoner

Alla tre intervjuade har valt tidskrift att skriva för utifrån sina egna intressen. De har alla studerat först det ämne som de skriver artiklar om. Både Carl-Magnus Hake och Niklas Laninge skulle kunna tänka sig att jobba med sin tidigare utbildning (som apotekare och psykolog) istället för journalistik men trivs bra med sin nuvarande arbetssituation.

”Jag ville satsa på att bli medicinjournalist så att jag inte slösade bort min apotekarutbildning. Hade det inte gått, så hade jag valt att jobba som apotekare”, säger Carl-Magnus Hake (9 december 2014).

Forskningsfråga 3. Hur resonerar dessa personer kring journalistbranschen?

Kategori 1. Framtiden och arbetsmarknaden.

På frågan om vilken uppfattning de hade om journalistbranschen innan de valde yrke så berättar Elin Gunnarsson att hon hade en realistisk bild och visste att det var en tuff bransch. Det är många som vill jobba som journalister men det finns inte lika många jobb, säger hon.

Carl-Magnus Hake hade en bekant som gått samma utbildningar och fått jobb på en facktidskrift inom läkemedelsområdet. Så Carl-Magnus Hake inspirerades av att det var möjligt och kände att det alltid går att falla tillbaka på apotekaryrket ifall att det inte skulle gå.

Uppfattningen och den fria inställningen kan bero på viljan att satsa på yrket hos intervjupersonerna. Niklas Laninge har inga större planer på att bli journalist på heltid medan Elin Gunnarsson velat bli journalist sedan hon var 12 år. Carl-Magnus Hake har haft en fast anställning i många år och blir därför inte lika påverkad av hur den journalistiska arbetsmarknaden ser ut. Elin Gunnarsson berättar att det är jobbigt att vara frilansare i nutid eftersom att man ständigt måste mejla och ringa olika redaktioner för att få uppdrag. Det är hård konkurrens och det finns inte många fasta tjänster. Elin Gunnarsson säger:

”Branschen är för tuff och jag är trött på att förhandla. Jag skulle kunna tänka mig att sluta som frilansare om ca fem år och börja jobba som informatör, kommunikatör eller något annat inom media” (16 december 2014).

Kategori 2. Vad anser personerna är det bästa att göra för att öka sina jobbmöjligheter?

Alla tre intervjupersoner medger att de skulle kunna tänka sig att gå kortare utbildningar och kurser för att öka sina jobbchanser. Två av dem har redan gjort det. Carl-Magnus Hake säger

att det bästa är att läsa sig yrket på plats och att det är bättre att skaffa sig mer erfarenhet om man redan har en utbildning. Elin Gunnarsson säger att det är bra att ha ett ämne som man är specialiserad och duktig på. Att ha mycket kontakter ökar också ens jobbmöjligheter. Hon berättar även om konceptet att ha en mentor.

”Flera vänner har haft nytta av att ha en mentor. Oftast är det en äldre person med mer erfarenhet som man kan ställa frågor till och ha lunchmöten med” (16 december 2014).

6.3 Personintervju med chefredaktörerna

I detta stycke presenteras och analyseras telefonintervjuerna som gjorts med chefredaktörerna utifrån frågorna i bilaga 5. I följande tabell kan vi se vilka som ingick i telefonintervjuerna.

Tabell 4. Följande personer intervjuades angående deras tankar kring rekryteringen av journalister till deras redaktion.

Redaktion	Chefredaktörens namn	Datum för utförd intervju
<i>Magasinet Naturvetare</i>	Lars-Erik Liljeback	9 december
<i>Modern Psykologi</i>	Jonas Mattson	10 december
<i>Sveriges Natur</i>	Carl-Axel Fall	10 december
<i>Min Hälsa, Expressen</i>	Anna Falk	22 december
<i>Dagens Medicin</i>	Christina Kennedy	22 december
<i>Allt om vetenskap</i>	Lasse Zernell	22 december
<i>Må Bra</i>	Liselotte Stålberg	Kunde inte delta

Vilken utbildning ser ni att en skribent på er redaktion bör ha?

Alla personer anser att den sökande personen bör ha en journalistutbildning. Anna Falk som är chefredaktör för *Expressens* bilaga *Min Hälsa* skiljer sig från mängden och som inte ser journalistutbildning som ett krav utan ser journalisterfarenhet som något likvärt. Tre av sex personer tycker att det är lika viktigt att ha en utbildning inom det område som reportern skriver om som journalistutbildning. Tre personer uttrycker det som önskvärt men inget krav. Lasse Zernell chefredaktör för *Allt om vetenskap* är en av dem som tycker att det är önskvärt, han poängterar att reportern måste kunna sätta sig in i alla områden och ha den journalistiska egenskapen som att kunna hitta rätt information och förmedla den oavsett vilket område det rör sig om. Carl-Axel Fall på *Sveriges Natur* håller med om att det viktigaste är det journalistiska handlaget och att det inte är ett krav att ha en utbildning inom det område som reportern skriver om. Han säger ändå att det är sannolikt att den reporter som har båda delarna går före. Både Carl-Axel Fall/*Sveriges Natur* och Lasse Zernell/*Allt om vetenskap* säger att

den journalistiska utbildningen och kunskapen är viktigare än en utbildning inom området som journalisten skriver om. Anna Falk/*Min Hälsa* är den enda personen som tycker att en utbildning eller motsvarande kunskaper inom området denne skriver om är helt oviktigt. Däremot säger hon att ett intresse gärna får finnas för ämnet. Jonas Mattsson/*Modern Psykologi* ser utbildning eller motsvarande kunskaper inom området reportern skriver om som ett krav. Om personen inte har det så krävs att personen kan lämna bra arbetsprover säger han.

Vilken utbildning eller motsvarande kunskaper förutom journalistik vore passande på er redaktion?

Eftersom att alla tidskrifter i min undersökning har olika inriktningar inom vetenskap så efterfrågas en bred variation av kunskaper. Chefredaktörerna har olika preferenser beroende på vilken inriktning som deras tidsskrift har. Det ämne som flest chefredaktörer tycker är bra att den sökande har studerat är biologi. Fyra personer av sex nämnde biologi. Lars-Erik Liljeback på *Naturvetare magasinet* tycker att det är bra om den sökande är biolog, agronom eller fysiker. Carl-Axel Fall/ *Sveriges Natur* tycker att kunskaper inom biologi, miljö, klimat och eller kurser i någon samhällsinriktning vore bra. Jonas Mattsson/*Modern Psykologi* svarar att den sökande måste ha läst psykologi och gärna ha forskat inom psykologiområdet. Lasse Zernell/*Allt om vetenskap* nämner förutom biologi även kunskaper i fysik och historia som värdefullt. Christina Kennedy på *Dagens Medicin* tycker att det är bra om den sökande är läkare eller sjuksköterska. Hon ser kurser inom biologi, farmaci och statsvetenskap som bra att ha hos den sökande.

Vilken bakgrundserfarenhet vore positiv för den sökande?

Angående bakgrundserfarenheten så värderar alla sex personer journalistiska erfarenheter högt. Två personer ser det som ett krav medan de andra fyra tycker att vore bra med journalistisk erfarenhet för att kunna utföra ett bra arbete. Anna Falk/*Min Hälsa* ser tidigare journalistisk erfarenhet som ett krav, på en kvällstidning, lokaltidning eller på webben. Jonas Mattsson/*Modern Psykologi* tycker att det är bra att journalisten har jobbat med något helt annat eftersom att det ger ett bättre perspektiv i ämnet. Lasse Zernell/*Allt om vetenskap* och Jonas Mattsson/*Modern Psykologi* tycker att det är bra om den sökande har jobbat med forskning tidigare. Lasse Zernell/*Allt om vetenskap* säger att det är för att den sökande då känner till processen och kan enklare värdera och avgöra vad som är relevant information och vad som har ett nyhetsvärde. Jonas Mattsson/*Modern Psykologi* säger att den sökande gärna får vara en forskare eller psykolog i grunden. Christina Kennedy/*Dagens Medicin* tycker att det

är bra om den sökande har jobbat inom vården ett tag eller för en branschtidning. Carl-Axel Fall/*Sveriges Natur* tror att det är bra om den sökande har erfarenhet av en ideell organisation.

Vilka kompetenser är viktiga hos personen ni söker?

Fyra personer har nämnt att den sökande bör kunna skriva bra. Jonas Mattsson/*Modern Psykologi* och Lasse Zernell/*Allt om vetenskap* tycker att den sökande bör ha god källkritisk förmåga, ha en överblick över forskningsläget och kunna sortera ut det viktiga. Vara en duktig researcher som snabbt hittar information. Christina Kennedy/*Dagens Medicin* har liknande tankar och värderar ett gott omdöme som nödvändigt. Hon använder ord som ”noggrannhet” och ”snabbhet” som kan tolkas likvärdigt som att vara bra på att hitta och sortera ut rätt information. Carl-Axel Fall/*Sveriges Natur* nämner också ”ett bra omdöme” som viktigt och lägger till ”samarbetsförmåga” och ”sociala relationer”. Anna Falk/*Min Hälsa* säger att ”snabbhet” och ”journalistiskt tänk” är bra kompetenser hos den sökande och att hen bör kunna se om en nyhet tar en annan väg.

På vilket sätt tar ni hänsyn till personliga egenskaper?

Tre av sex personer säger att den sökande bör vara en person som gillar att dela med sig och visa en bild för läsarna samt berätta saker för omvärlden med hjälp av sina texter. Lars-Erik Liljeback/*Naturvetare magasinet* och Jonas Mattsson/*Modern Psykologi* nämner egenskaper som att vara social, öppen och trevlig. Lätt att kommunicera med. Jonas Mattsson/*Modern Psykologi* tycker även att det är viktigt att personen gör det den lovat vilket även Anna Falk/*Min Hälsa* håller med om. Carl-Axel Fall/*Sveriges Natur* vill öka mångfalden på redaktionen och ser gärna att den sökande har en utländsk bakgrund. De personliga egenskaperna som Lasse Zernell/*Allt om vetenskap* gärna ser är att den sökande är smart så att hen förstår svåra ämnen och forskning. Den sökande bör även vara stresstålig. Tre personer poängterar att personen bör vara intresserad, insatt och engagerad.

7. Slutsatser och diskussion

I min undersökning av dessa sju redaktioner ser vi att det är få journalister som är fast anställda. I min enkätundersökning ingick många personer som bidrog med material till en redaktion som frilansande journalist. Många redaktioner är beroende och uppbyggda med hjälp av material från frilansare. Enkätundersökningen visar att 40 % är frilansare (Se figur 4). Nygren säger att det blir allt vanligare med frilansare och lösare former av anställningar som ofta är tidsbundna. Min enkätundersökning visar att 10 % är vikarierande och 45 % har en fast anställning. 67 % av alla fast anställda är män. En annan intressant information är att 71 % av alla frilansare i min enkätundersökning är kvinnor.

Om vi ser till åldersfördelningen och jämför fast anställda med frilansare så visar siffrorna att de som är fast anställda är äldre och de som är frilansare är yngre journalister. Hälften av alla frilansare är i åldersgruppen 26-35 (50 %). Hos de fast anställda visas en jämn fördelning av de tre åldersgrupperna 36-45, 46-55 och 56-65 år. Det finns ingen fast anställd i den yngre åldersgruppen 26-35. De personer som får en fast anställning har oftast några års jobberfarenhet och är därmed äldre. Den person med fast anställning som hade kortast journalistfarenhet svarade 8 år. Dessa siffror tyder på att det tar flera år innan en journalist får en fast anställning. En journalist behöver vara över 35 år och ha flera års erfarenhet enligt min studie. Medelvärde som verksam inom yrket hos alla fast anställda är 22,5 år. Nygrens teorier belyser också att det är högre krav i dag på att journalisten måste ha yrkeserfarenheter.

För att påbörja mitt svar på syftet; hur ser den typiska vetenskapsjournalisten ut, så ser vi att det är två grupper som dominerar. Antingen är han en äldre man med fast anställning som har över 20 års erfarenhet inom yrket. I den andra gruppen så är hon en yngre frilansande kvinna som inte har mer än 9 års yrkeserfarenhet. Enligt tidigare forskning av Asp (2007) så stämmer statistiken överens. År 2005 visade statistiken att det var 64 % kvinnor under 29 år som var på väg in i branschen samtidigt som det fanns 65 % män i åldersgruppen 40-49. Denna statistik är dock på hela journalistbranschen och inte enbart specialinriktade journalister som min studie belyser.

Personintervjuerna på journalister (3 st.) visar att de har väldigt olika bakgrund. En av dessa är en ung kvinna som frilansar och har exakt 9 års erfarenhet inom yrket. En annan deltagande är en man som varit verksam i 14 år inom yrket och har en fast anställning. Dessa personer var slumpmässigt utvalda och råkade ge en utmärkt representation av spännvidden i branschen. Två av de tre i personintervjuerna hade en kortare journalistutbildning och en

person hade ingen journalistutbildning. I fortsättningen kommer dessa tre personer och alla personer som har ingått i min enkätundersökning att kallas för reportrar oavsett om de har journalistikutbildning eller inte.

Alla chefredaktörerna tyckte att reportern som söker jobb hos dem, bör ha en journalistutbildning eller iallafall motsvarande kompetens som uttrycks som "ett journalistiskt handlag". Endast en chefredaktör tycker att journalistutbildning inte är ett krav utan värderar erfarenhet högre. I enkätundersökningen har 80 % en journalistutbildning vilket betyder att det finns 20 % som saknar journalistutbildning. Dessa 20 % har fått sitt jobb som reporter på en redaktion tack vare sin utbildning inom det område som hen skriver om. I dessa fall kan vi konstatera att chefredaktörer kan göra undantag om de ser att reportern har en utbildning inom det område som tidskrifter belyser. Att ha en kombinerad utbildning som täcker både journalistik och det ämne som reportern skriver om är högt önskvärt enligt min undersökning med chefredaktörerna. I enkätundersökningen syns att 20 % har utbildning inom journalistik och det område som hen skriver om. 45 % har endast journalistutbildning (Se figur 6).

Det fanns ingen reporter i enkätundersökningen eller i personintervjuerna med reportrarna som inte hade antingen journalistutbildning eller utbildning inom det område som hen skriver om. Därför går det att dra slutsatsen att antingen eller är nödvändigt för att få ett jobb på en redaktion. I alla fall på redaktionerna som ingått i min undersökning.

Vad gäller efterfrågan på vilket ämne reportern bör studera så tyckte chefredaktörerna väldigt olika. Detta kan bero på att tidskrifterna som har undersökts skiljer sig från varandra. De kan grovt kategoriseras under samma kategori "vetenskap och medicin" men de har trots det olika ämnen som de belyser. Likheterna som går att se utifrån chefredaktörernas preferenser var ämnet biologi. Fyra chefredaktörer av sex nämnde biologi. Det är ett positivt resultat för elever som läser Journalistprogrammet men inriktningen "människa och miljö" vid Södertörns Högskola. Denna inriktning är baserad på biologi som alltså utifrån min undersökning av chefredaktörerna är ett bra ämne att ha studerat för att vara eftertraktad på arbetsmarknaden. Resterande ämnen som nämndes av chefredaktörerna är fysik, miljö, klimat, samhällsvetenskap, historia, psykologi, farmaci eller statsvetenskap. Yrken som nämndes som eftertraktat är agronom, psykolog, läkare eller sjuksköterska. I intervjuerna av reportrarna fanns en psykolog och en apotekare som stämmer överens med chefredaktörernas preferenser. Det som var intressant var en reporter som studerat folkhälsovetenskap och frilansade för en tidning som inriktar sig på hälsa men där chefredaktören inte nämnt att det är relevant för att

få företräde. Dock hade denna reporter mycket erfarenhet inom journalistbranschen vilket chefredaktören nämnt som viktigare än utbildning. Det är svårt att veta vad som var den avgörande faktorn att den sökande fått jobbet i detta exempel. Slutsatsen i denna fråga om utbildningspreferenser i intervjuundersökningen av chefredaktörerna är att kunskaper i olika ämnen eftersöks hos reportrar. Det kan tolkas som att chefredaktörer för specialinriktade tidskrifter fortfarande värderar högt att reportrar utökar sin journalistutbildning med en specialinriktning inom ett eller flera andra ämnen. Vi kan anta att allmänreportrar som har svårt att hitta ett jobb gör rätt i att välja att specialinrikta sig. Det kan öka reporterens jobbmöjligheter i framtiden. I intervjuerna av reportrarna svarade en person att hen tror att det är bra att specialinrikta sig för att öka sina jobbmöjligheter.

Den vanligaste vägen in på en redaktion för specialmaterial är genom att börja som frilansare (32 %) eller genom att söka på traditionellt sätt genom en arbetsannons och bli kallad på arbetsintervju (27 %). 14 % fick sitt jobb genom att börja som praktikant. De flesta av de som svarat att de först kom i kontakt med arbetsplatsen genom frilansuppdrag är i dag fortfarande frilansare (alla utom en). Om de valt att vara frilansare på grund av brist på annat eller för att de vill är svårt att veta. Men en teori kan vara att det kan vara svårt för kvinnor att både satsa på sin karriär och skapa familj vilket påverkar kvinnors val av anställningsform (Melin-Higgins 2003). Kanske är det därför många kvinnor väljer att frilansa eftersom att det ger ett friare arbetsschema som gör att kvinnor kan lägga upp sin tid så att det passar med familjelivet. Även Giddens och Suttons (2014) belyser i sina teorier att egen företagare i större utsträckning kan styra sina arbetstider och arbetets tempo.

Konkurrensen är hård och med en lös anställningsform som frilans så kan många bli påverkade. Bristande anställningstrygghet kan ge minskad tro på sina framtidsutsikter antyder Giddens och Sutton (2014). Detta kan en reporter i en personintervju vittna om. Hon säger att branschen är för tuff och berättar att hon är trött på att förhandla under varje frilansuppdrag. Vissa månader jobbar man för mycket och andra för lite. Hon har därför tankar på att byta yrke inom några år.

Giddens och Sutton (2014) teori om att människor är portföljarbetare i högre grad i dagsläget går också att diskutera utifrån enkätundersökningens resultat. 19 % kom i kontakt med arbetsplatsen genom att de kände någon på redaktionen och hade en eller flera kontakter. Att söka jobb genom en jobbannons är inte lika vanligt längre inom journalistbranschen. Endast 28 % av alla respondenter svarade att de använt sig av en jobbannons. Trots att alla

respondenter har någon form av eftertraktad utbildning enligt chefredaktörerna så räcker inte det för att lyckas som journalist. Man behöver ha kontakter och lång erfarenhet. Utifrån chefredaktörernas svar så önskas förut erfarenhet som journalist även gärna någon jobberfarenhet inom sjukvården eller med någon form av forskning inom naturvetenskap. Du ska kunna skriva, vara en duktig researcher, vara källkritisk samt ha ett bra omdöme. Dessutom ska du klara av att utföra ditt arbete snabbt men noggrant.

8. Förslag till vidare forskning

Eftersom att denna uppsats endast belyser en liten del av den journalistiska arbetsmarknaden så finns möjligheter till att göra en större och mer omfattande undersökning på specialinriktade reportrar. Inom området naturvetenskap, medicin och hälsa finns många fler tidskrifter och yrkesverksamma specialinriktade reportrar som inte togs med i mitt urval. Givetvis går det att göra en undersökning som belyser ett helt annat område, ett exempel på det skulle kunna vara ekonomijournalister. Undersöka hur deras tillvägagångssätt in i en redaktion har varit. Se till vilken bakgrund de har och hur det har påverkat deras sätt att få ett jobb. Andra aspekter som kan belysa hur man enklast tar sig in i journalistbranschen är betydelsen av kontakter och ställa frågor som svarar mer specifikt på vilka sorts kontakter det har varit som lett till jobb. Det går att fördjupa sig på frilansjournalister och fråga om deras val att frilansa varit medveten eller i brist på andra anställningsformer.

9. Litteraturförteckning

- Andersson, Charlotta och Åberg, Linnea (2013). *Kvinna och korrespondent - En intervjustudie med tolv kvinnliga utrikeskorrespondenter om hur de upplever sitt yrke.* (Kandidatarbete) Södertörns Högskola.
- Asp, Kent (2007). *Den svenska journalistkåren.* Göteborg: Göteborgs universitet
- Eneroth, Bo (1984). *Hur mäter man vackert?* Stockholm: Natur och Kultur.
- Esaiasson Peter, Gilljam Mikael, Oscarsson Henrik och Wägnerud Lena. (2007). *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad.* (3 uppl.). Stockholm: Norstedts juridik
- Scattergood, Emma (2013). *The changing landscape of magazine journalism.* Centre for Journalism & Communication Research. Bournemouth University
- Finner, David (2012). *Mediehälsa - Mötet mellan medicin, medier, medborgare.* Helsingborg: Studentlitteratur.
- Giddens Anthony, Sutton W. Philip (2014). *Sociologi.* Helsingborg: Studentlitteratur.
- Hutberg Emma och Rogert Lisa (2011). *Vem får jobbet?* (Kandidatarbete) Södertörns Högskola.
- Krogh, Von. Torbjörn (2011). *Specialreportern: framväxt, funktion, framtid.* Stockholm: Svenska institutet för mediastudier (Simo).
- Magnusson, Lars (2006). *Håller den svenska modellen? arbete och välfärd i en globaliserad värld.* Uppsala: Nordstedts
- Melin-Higgins, Margareta (2003). *Fly eller fäkt. Kvinnliga journalisters överlevnadstaktiker, Kvinnovetenskaplig tidskrift.2.03, 53-68.*
- Nygren, Gunnar. (2008a). *Yrke på glid: om journalistrollens deprofessionalisering.* Stockholm: Institutet för mediastudier.
- Nygren, Gunnar. (2008b). *Nyhetsfabriken - Journalistiska yrkesroller i en förändrad medievärld.* Lund: Studentlitteratur

9.1 Elektroniskt material

Byttner, Karl-Johan. *Moderna tidskrifter går i konkurs*. Hämtad 2015-01-01, kl. 15.05.

Tillgänglig url: <http://www.resume.se/nyheter/media/2013/10/14/moderna-tidskrifter-gar-i-konkurs/>

Videla, Emanuel. *Blossoms Tidning skrotas*. Hämtad 2015-01-01, kl. 15.10. Tillgänglig url:

<http://www.resume.se/nyheter/tidskrifter/2011/10/20/blossoms-tidning-skrotas/>

9.2 Intervjuer

Anna Falk, Telefonintervju, 2014-12-22

Carl-Axel Fall, Telefonintervju, 2014-12-10

Carl-Magnus Hake, Stockholm, 2014-12-09

Christina Kennedy, Telefonintervju, 2014-12-22

Elin Gunnarsson, Skypeintervju, 2014-12-16

Jonas Mattsson, Telefonintervju, 2014-12-10

Lasse Zernell, Telefonintervju, 2014-12-22

Lars-Erik Liljeback, Telefonintervju, 2014-12-09

Niklas Laninge, Stockholm, 2014-12-12

Olle Lidbom, Telefonintervju 2014-12-29

10. Bilagor

Bilaga 1. Brev

Hej

Mitt namn är Lesly Valencia och jag läser journalistik på Södertörns Högskola. Jag läser inriktningen människa och miljö och vill bli vetenskapsjournalist. I höst skriver jag min C-uppsats och jag är väldigt intresserad av att undersöka på vilket sätt olika reportrar har fått sitt nuvarande jobb på en redaktion för fack/specialmaterial. Jag kommer att med hjälp av en enkätundersökning försöka kartlägga utbildning, erfarenhet och på vilket sätt reportern har kommit i kontakt med sin nuvarande arbetsplats. Syftet är att jämföra journalistisk/medieutbildning kontra specialinriktad utbildning inom ämnet man skriver om. Tillexempel, medicin, biologi eller idrottsvetenskap.

Jag har valt ut 13 tidskrifter som inriktar sig på hälsa, medicin, biologi eller friluftsliv och ni är en av dessa utvalda som jag intresserar mig för. Tanken är att alla redaktionella medarbetarna ska svara på min enkät och ingå i en kvantitativ undersökning och därmed ge en bild över hur reportrarnas bakgrund ser ut. Sedan kommer jag att välja ut en eller två reportrar från varje redaktion och göra en intervju för att få en djupare förståelse över olika reportrars tillvägagångssätt in i en redaktion.

Jag är också intresserad av att få prata med dig som redaktionschef och hur du tänker vid anställning av en ny reporter. Vid den intervjun kommer jag att ställa liknande frågor om vilken utbildning och erfarenhet redaktionschefen anser är bäst lämpad och vilka kompetenser som efterfrågas.

Gunnar Nygren, professor vid Södertörns Högskola har tillsammans med tidigare elever gjort liknande undersökningar där elever har skrivit C-uppsatser om arbetsmarknaden för nyexaminerade journaliststudenter. Gunnar Nygren har varit i kontakt med många redaktioner, med goda resultat.

Uppsatskrivandet kommer att pågå fram till jul och jag hoppas på att få in alla enkäterna senast den 21 november så att jag därefter kan påbörja intervjuerna. Jag kommer gärna till er redaktion med mina enkäter och jag är väldigt flexibel vad gäller tid och plats för utförandet av intervjuerna.

Om du har några funderingar kring ämnet eller genomförandet så är du mer än välkommen att höra av dig. Ser fram emot ditt svar!

Med vänliga hälsningar Lesly Valencia

Kontaktuppgifter

Mejl: leslyvalencia@hotmail.com Tel: 0762035058

Handledare: Kristina Lundgren, docent i journalistik och lektor på Södertörns högskola,

Mejl: kristina.lundgren@sh.se, Tel: 08-6084626

Bilaga 2. Enkät

Reporterns väg in i en redaktion

Med denna enkät vill jag belysa olika tillvägagångssätt för en reporter att ta sig in i en redaktion och kartlägga dessa personers olika bakgrunder. Enkätundersökningen kommer att användas till en C-uppsats i journalistik på Södertörns Högskola. Vänligen kryssa för ditt svar genom att dubbelklicka i vald ruta och välja ”markerad”.

1. Vad är ditt kön?

- Kvinna
- Man
- Annat

2. Har du utlandsfödda föräldrar?

- Ja
- Nej

3. Din ålder?

- Under 20
- 20-25
- 26-35
- 36-45
- 46-55
- 56-65
- 65+

4. Anställningsform?

5. Antal år som verksam inom yrket?

6. Hur har du kommit i kontakt med din nuvarande arbetsplats?

- Arbetsförmedlingen

- Jobbannons sida
 - Kontakter
 - Praktikplatsen
 - Frilansuppdrag
 - Annat, ange vad
-

7. Hur fick du ditt nuvarande reporterjobb på denna redaktion?

- Sådde in artiklar/ krönikor som frilansare
- Började som praktikant
- Sommarjobb
- Genom en kontakt jag hade
- Genom en annons/arbetsintervju
- Tack vare jobberfarenheter inom andra områden än det rent journalistiska.

8. Vilken är din högsta utbildning?

- Grundskola, folkskola, realskola eller liknande
- Gymnasieutbildning
- Universitets- eller högskoleutbildning

9. Vilken utbildning har du? I denna fråga är det tillåtet att kryssa för flera alternativ om det är aktuellt.

- Media eller journalistik på gymnasienivå
 - Journalistikutbildning på:
 - högskola
 - folkhögskola eller liknande
 - Annan medieutbildning, ange vad.
-

- Inom det område som jag skriver om, ange vad.
-

- Annat, ange vad.

10. Tidigare medieerfarenhet? *I denna fråga är det tillåtet att kryssa för flera alternativ om det är aktuellt.*

- Journalistik
- PR
- Informatör
- Kommunikatör
- Annan medieerfarenhet, ange vad

11. Var din tidigare erfarenhet till din fördel eller nackdel?

- Fördel
- Nackdel
- Vet inte

12. Är du medlem i något av följande? *I denna fråga är det tillåtet att kryssa för flera alternativ om det är aktuellt.*

- Journalistförbundet
- Någon frilansklubb, ange vilken

13. Vilket tillvägagångssätt kommer du att använda dig av nästa gång om du söker ett nytt journalistjobb?

14. Går det bra om jag kontaktar dig för en intervju eller för mer information?

- Ja
- Nej

Stort tack för ditt medverkande!

Bilaga 3. Intervjufrågor till journalister

1. Vad hade du för uppfattning om hur journalistbranschen såg ut innan du klev in yrket?
2. Hur kommer det sig att du ville bli journalist?
3. Kände du något som jobbade som journalist?
4. Berätta om ditt allra första journalistjobb?
5. Hur fick du den platsen?
6. Vilka andra ställen har du jobbat på?
7. Har du någonsin haft ett fast jobb på någon redaktion eller liknande?
8. Vad hände med den anställningen?
9. Vad har du för tankar kring möjligheterna att få fast jobb inom denna bransch?

Endast till frilansare, fråga 10-15.

10. Varför har du valt att vara frilansare?
11. Berätta om hur det är att vara frilansare?
12. Hur lång tid tog det för dig att etablera dig som frilansare?
13. Samt bli försörjande som frilansare? Eller har du något annat jobb?
14. Vilka tidskrifter skriver du mer för?
15. Är dessa valda medvetet med någon särskild inriktning.

16. Hur kommer det sig att du började skriva om ditt område/ inriktning?
17. Hur ser ditt intresse för det område du skriver om, när började det?
18. Har du gått någon kurs för att utöka kunskaperna inom ditt område?
19. Skulle du kunna tänka dig att göra det för att öka dina jobbmöjligheter?
20. Vad upplever du är det bästa att göra för att öka ens jobbmöjligheter?
21. Hur valde du vilken utbildning du skulle gå?
22. Är du nöjd med ditt val, gav utbildningen dig bra förutsättningar för att arbeta som journalist inom det område du skriver om?
23. Vad hade du för tanke kring vad du ville skriva om som journalist då du valde utbildning?
24. Vad har du för tanke kring vad du vill skriva om som journalist nu?
25. Stämmer det med din ursprungstanke? Stämmer det med det du gör?
26. Har du någonsin funderar på att byta yrke? Om ja, varför?
27. Vad anser du är det svåraste med att söka jobb/ frilansuppdrag som journalist?
28. Hur ser du på framtiden?

Bilaga 4. Exempel på kodblankett

FRÅGA	Vad upplever du är det bästa att göra för att öka sina jobb­möj­ligheter?
SVAR	Bra att ha ett ämne som man är duktig på, specialiserad. Kontakter. Ha en mentor som man kan fråga och lära av.
CITAT	”Flera vänner har haft nytta av att ha en mentor. Oftast är det en äldre person med mer erfarenhet som man kan ställa frågor till och ha lunchmöten med”
MIN KOMMENTAR	Volontärtjänst.
FRÅGA	Vad upplever du är det svåraste med att vara frilansare?
SVAR	Jobbigt, måste hålla på och mejla och ringa. Behöver kontakter. Men jag har haft det lätt eftersom att de har hört av sig till mig.
CITAT	
MIN KOMMENTAR	Frilansande journalister måste ständigt vara på jakt efter nya uppdrag och ta kontakt med redaktioner. Det är en hård konkurrens. Nygrens teori.
FRÅGA	Har du någonsin funderat på att byta yrke?
SVAR	Ja. Tänka mig jobba med info/kommunikation. Eller gå ner och frilansa på halvtid. Branschen är tuff. Konkurrens. Jobbar för mycket eller för lite.
CITAT	”Branschen är för tuff och jag är trött på att förhandla. Jag skulle kunna tänka mig att sluta som frilansare om fem år och börja jobba som informatör, kommunikatör eller något annat inom media”
MIN KOMMENTAR	Bristande anställningstrygghet kan ge minskad tro på sina framtidsutsikter. Giddens och Sutton teori.
FRÅGA	Vilka andra ställen har du jobbat på?
SVAR	Praktik som ledde till sommarvikariat på Skånska Dagbladet Hör. Olika lokala redaktioner. Vikariat på Aftonbladet. Olika bilagor som Kropp & hälsa, Mat & hus. Expressens bilaga söndag – ett år. Sen starta eget.
CITAT	
MIN KOMMENTAR	Många Journalister hoppar runt mellan olika vik och har tidsbundna anställningsformer. Behöver mycket erfarenhet i sin porfolio. Nygrens teori.

Namn, datum, tid, plats och annan viktig info om intervjun: _____

Bilaga 5. Brev till chefredaktörer

Hej chefredaktörer!

Tack för att ni har varit hjälpsamma och delat ut min enkät till era redaktionella medarbetare och frilansare. Påminn gärna dem som inte har fyllt i enkäten än.

Nu har jag kommit till den punkten i uppsatsen då jag ska samla in information till min kvalitativa del. Den kommer att bestå av intervjuer av alla chefredaktörerna på utvalda redaktioner för specialmaterial. För att spara tid för både mig och er så har jag valt att intervjua chefredaktörerna via telefon. Samtalet beräknas ta en kvart och handlar om rekrytering av journalister, antingen som anställning eller som frilansuppdrag. Följande frågor kommer att ingå.

1. Vilken utbildning ser ni att en reporter på er redaktion bör ha?
2. Hur ser ni på om den sökande har eller inte har en utbildning och/eller kunskaper inom det område som hen skriver om?
3. Vilken bakgrundserfarenhet vore positiv för den sökande?
4. Vilka kompetenser är viktiga hos personen ni söker?
5. På vilket sätt tar ni hänsyn till personliga egenskaper?

Intervjuerna kommer att ske löpande under kommande vecka så skriv gärna när det skulle passa att jag ringer upp. Dagtid på måndag, onsdag, torsdag eller fredag, d.v.s. en kvart någon gång mellan kl. 9 och 16. Stort tack!

Med vänliga hälsningar Lesly Valencia

Kontaktuppgifter

Mejl: leslyvalencia@hotmail.com Tel: 0762035058

Handledare: Kristina Lundgren, docent i journalistik och lektor på Södertörns högskola,

Mejl: kristina.lundgren@sh.se, Tel: 08-6084626